

КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО, КРИМІНОЛОГІЯ

УДК 343.322

Володимир КОВТУН

студент III курсу факультету адвокатури, спеціаліст центру міжнародної освіти та інноваційного розвитку Національного юридичного університету імені Ярослава Мудрого, вулиця Пушкінська 77, Харків, Україна, 61057

ORCID: 0000-0002-0660-1320

DOI: 10.32782/LST/2023-1-8

Бібліографічний опис статті: Ковтун, В. (2023). Злочини проти основ національної безпеки України: проблема кваліфікації окремих складів кримінальних правопорушень (ч.4 ст.111-1 Кримінального кодексу України). *Law. State. Technology*, 1, 56–62, doi: 10.32782/LST/2023-1-8

ЗЛОЧИНИ ПРОТИ ОСНОВ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ: ПРОБЛЕМА КВАЛІФІКАЦІЇ ОКРЕМИХ СКЛАДІВ КРИМІНАЛЬНИХ ПРАВОПОРУШЕНЬ (Ч. 4 СТ. 111-1 КРИМІНАЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ)

Питання кваліфікації злочинів проти основ національної безпеки України завжди перебувало у фокусі вітчизняних науковців. Трагічні події двадцять четвертого лютого дві тисячі двадцять другого року змусили ще більше приділити увагу правників до цього розділу Кримінального кодексу України. Законом України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо встановлення кримінальної відповідальності за колабораційну діяльність» № 2108-IX Кримінальний кодекс України було доповнено низькою норм, серед яких стаття 111-1 Кримінального кодексу України. Відповідна норма встановила кримінальну відповідальність за колабораційну діяльність. Після прийняття згаданого закону серед науковців виникла палка та резонна дискусія: чи не є стаття 111-1 Кримінального кодексу України винятково спеціальною нормою по відношенню до статті 111 (державна зрада)? Було висловлено багато різноманітних та обґрунтованих позицій, однак правозастосовча практика все ж пішла шляхом визнання статті 111-1 не спеціальною нормою, а окремим складом кримінального правопорушення. Проте таке рішення не стало панацеєю, оскільки навпаки породила ще одне важливе питання: як правильно кваліфікувати та розмежувати склади кримінальних правопорушень державної зради та колабораційної діяльності? Отже, метою роботи є проведення комплексного аналізу правозастосовчої практики щодо питання кваліфікації діяння, передбаченого ч.4 ст.111-1 КК України, визначення прогалів судової практики та запропонування власних методів розмежування кваліфікації. Новизна наукової статті полягає в змістовному вузько наведеному дослідженні саме окремих частин статті 111-1 КК України, крізь призму судової практики, а не загального аналізу норми як такої. Під час дослідження було використано наступні методи. Метод аналізу та синтезу був використаний під час аналізу законодавства та практики судів для формулювання висновків та постановки проблематики дослідження. Діалектичний метод став у нагоді під час комплексного розгляду колабораційної діяльності, у формі, передбаченою ч.4 ст.111-1 КК України, в її системному зв'язку з правозастосовною практикою, значенням згаданої неправомірної дії дій в контексті європейської інтеграції для суспільства в цілому. Логіко-юридичний метод був використаний для аналізу практики судів перших та апеляційних інстанцій. Серед висновків варто виділити наступні. 1) Недосконалість визначення поняття «ведення господарської діяльності» 2) Помилка в розмежуванні понять «господарська діяльність» та «заняття посади, пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій» Вироблено власні пропозиції щодо подолання відповідної кримінально-правової проблеми. Зроблено аналіз понять «взаємодія з державою-агресором» та висловлено власні думки щодо суб'єктного складу держави агресора.

Ключові слова: колабораційна діяльність, господарська діяльність, злочини проти основ національної безпеки України, тлумачення норм кримінального права, особливості розмежування кваліфікації.

Volodymyr KOVTUN

Third-year Student at the Faculty of Advocacy, Specialist of the Center for International Education and Innovative Development of Yaroslav Mudryi National Law University, 77 Pushkinska Street, Kharkiv, Ukraine, 61057

ORCID: 0000-0002-0660-1320

DOI: 10.32782/LST/2023-1-8

To cite this article: Kovtun V. (2023). Zlochyny proty osnov natsionalnoi bezpeky Ukrainy: problema kvalifikatsii okremykh skladiv kryminalnykh pravoporushen (ch.4 st.111-1 Kryminalnoho kodeksu Ukrainy) [Crimes against the foundations of the national security of Ukraine: the problem of qualification of certain elements of criminal offenses (Part 4 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine)]. *Law. State. Technology*, 1, 56–62, doi 10.32782/LST/2023-1-8

CRIMES AGAINST THE FOUNDATIONS OF THE NATIONAL SECURITY OF UKRAINE: THE PROBLEM OF QUALIFICATION OF CERTAIN ELEMENTS OF CRIMINAL OFFENSES (PART 4 OF ARTICLE 111-1 OF THE CRIMINAL CODE OF UKRAINE)

The issue of qualification of crimes against the foundations of national security of Ukraine has always been in the focus of domestic scientists. The tragic events of February 24, 2022, forced lawyers to pay even more attention to this section of the Criminal Code of Ukraine. Law of Ukraine "On Amendments to Certain Legislative Acts of Ukraine Regarding Establishing Criminal Liability for Collaborative Activities" No. 2108-IX The Criminal Code of Ukraine was supplemented with a few norms, including Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine. The corresponding norm established criminal liability for collaborative activity. After the adoption of the aforementioned law, an ardent and reasonable discussion arose among scientists: isn't Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine an exceptionally special norm in relation to Article 111 (treason)? Many diverse and well-founded positions were expressed, but law enforcement practice still followed the path of recognizing Article 111-1 not as a special norm, but as a separate component of a criminal offense. However, such a decision did not become a panacea, because on the contrary, it gave rise to another important question: how to correctly qualify and distinguish between the criminal offenses of treason and collaborative activity? Therefore, the purpose of the work is to carry out a comprehensive analysis of law enforcement practice regarding the question of qualification of an act, provided for in Part 4 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, to identify gaps in judicial practice and to propose own methods of distinguishing qualifications. The novelty of the scientific article consists in a meaningful, narrowly directed study of specific parts of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, through the prism of judicial practice, and not a general analysis of the norm as such. The following methods were used during the research. The method of analysis and synthesis was used during the analysis of legislation and court practice to formulate conclusions and formulate research issues. The dialectical method came in handy during the comprehensive examination of collaborative activities, in the form provided for in Part 4 of Article 111-1 of the Criminal Code of Ukraine, in its systemic connection with law enforcement practice, the significance of the mentioned illegal actions in the context of European integration for society as a whole. The logical-legal method was used to analyze the practice of courts of first instance and appeals. Among the conclusions, the following should be highlighted. 1) Imperfect definition of the concept of "conducting economic activity" 2) Error in delineating the concepts of "economic activity" and "occupation of a position related to the performance of organizational-managerial or administrative-economic functions" Own proposals have been made to overcome the relevant criminal law problem. An analysis of the concepts of "interaction with the aggressor state" was made and one's own opinions were expressed regarding the subject composition of the aggressor state.

Key words: collaborative activity, economic activity, crimes against the foundations of national security of Ukraine, interpretation of criminal law norms, peculiarities of distinguishing qualifications.

Постановка та актуальність проблеми.

У зв'язку з повномасштабним вторгненням Російської Федерації на територію України 24 лютого 2022 року, постала проблема збереження державності та вдосконалення системи національної безпеки України. Окрім зміцнення технічної бази Збройних Сил України та вдосконалення кадрового складу, у тому числі Служби безпеки України, перед владою постала задача вдосконалення вітчизняного законодавства у цій царині. Одним з елементів системи вдосконалення стали зміни до I розділу Особливої частини Кримінального кодексу України (далі – КК України) «Злочини проти основ національної безпеки України». Відповідні зміни були внесені Законами України № 2113-IX від 03.03.2022, № 2108-IX від 03.03.2022, № 2198-IX від 14.04.2022 та № 2178-IX від 01.04.2022. Однак, у зв'язку з введенням в дію відповідних

Законів, виникли проблеми кваліфікації та відмежування певних схожих складів кримінальних правопорушень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій.

Кримінальні правопорушення проти основ національної безпеки України є достатньо дослідженою темою на теренах сучасної науки. На нашу думку, варто виділити роботи таких науковців як Рубашенко М.А., Чуваков О.А., Мушняга Л.В., Харь І.О., Олейнікова Д.О. та інші. Роботи згаданих вчених присвячені дослідженню об'єктивної сторони злочинів проти основ національної безпеки, умови виключення кримінальної відповідальності, специфіку суб'єктного складу та інші фундаментальні питання. Однак, слід зауважити, що проблематика кваліфікації нововведених до КК України кримінальних правопорушень є недостатньо дослідженою науковцями. Варто зацентувати увагу на роботі «Новели

кримінального законодавства України, прийняті в умовах воєнного стану. Науково-практичний коментар» авторів Вознюк А.А., Дудорова О.О., Мовчан Р.О., Чернявського С.С. та інших. Відповідна публікація присвячена тлумаченню норм, введених до Кримінального кодексу України внаслідок збройної агресії російської федерації на територію України. Посібник є надзвичайно корисним інструментом для допомоги в тлумаченні норм КК України правниками різних рівнів.

Мета та методи дослідження. Метою дослідження є проведення комплексного аналізу правозастосовчої практики щодо питання кваліфікації діяння, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 КК України, визначення прогалин судової практики та запропонування власних методів розмежування кваліфікації.

Під час дослідження було використано наступні методи. Метод аналізу та синтезу був використаний під час аналізу законодавства та практики судів для формулювання висновків та постановки проблематики дослідження. Діалектичний метод став у нагоді під час комплексного розгляду колабораційної діяльності, у формі, передбаченою ч.4 ст.111-1 КК України, в її системному зв'язку з правозастосовною практикою, значенням згаданої неправомірної дії дій в контексті європейської інтеграції для суспільства в цілому. Логіко-юридичний метод був використаний для аналізу практики судів перших та апеляційних інстанцій.

Виклад основного матеріалу дослідження. У ч. 4 ст. 111-1 КК України передбачена відповідальність за передачу матеріальних ресурсів незаконним збройним чи воєнізованим формуванням, створеним на тимчасово окупованій території, та/або збройним чи воєнізованим формуванням держави-агресора, та/або провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора.

Актуальною проблемою даного складу кримінального правопорушення полягає у формулюванні: «провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором». Виникають питання щодо різних її аспектів, а саме:

- 1) Що є господарською діяльністю в розумінні ч.4 ст.111-1 КК України?
- 2) Що розуміти під поняттям «взаємодія» в контексті відповідного складу кримінального правопорушення?
- 3) Хто є суб'єктами господарської діяльності з боку держави-агресора?

Визначення поняття господарської діяльності в ч. 4 ст. 111-1 КК України. Для пошуку відповіді на це запитання, потрібно дослідити приватно-правове тлумачення відповідного поняття.

Господарський кодекс України (далі – ГК України), а саме стаття 3, надає наступне визначення господарської діяльності: «під господарською діяльністю у цьому Кодексі розуміється діяльність суб'єктів господарювання у сфері суспільного виробництва, спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність».

У свою чергу підпункт 14.1.36 пункту 14.1 ст. 14 Податкового Кодексу України визначає господарську діяльність як діяльність особи, що пов'язана з виробництвом (виготовленням) та/або реалізацією товарів, виконанням робіт, наданням послуг, спрямована на отримання доходу і проводиться такою особою самостійно та/або через свої відокремлені підрозділи, а також через будь-яку іншу особу, що діє на користь першої особи, зокрема за договорами комісії, доручення та агентськими договорами.

Інше визначення міститься в ст. 1 Закону України «Про зовнішньоекономічну діяльність»: «Господарська діяльність – будь-яка діяльність, в тому числі підприємницька, пов'язана з виробництвом і обміном матеріальних та нематеріальних благ, що виступають у формі товару».

Роблячи проміжний висновок, слід зауважити, що у національному законодавстві відсутнє єдине розуміння поняття «господарської діяльності», що створює доктринально-правову проблему тлумачення як в приватно-правових відносинах, так і в кримінальному праві. У цьому контексті найбільш обґрунтованою видається позиція О.В. Бринцева, який пропонує зупинитись на визначенні поняття господарської діяльності, котре позбавлене названих недоліків – не містить вимог під виглядом ознак, не містить невідомих та є співмірним за рахунок відсутності зайвих деталізуючих ознак (Бринцев, 2013). Таким вимогам відповідає визначення господарської діяльності, надане свого часу В.В. Лаптевим і яке довгий час із незначними модифікаціями використовувалося в науці: господарська діяльність це діяльність котра пов'язана із виробництвом і реалізацією продукції, виконанням робіт та наданням послуг, а також із забезпеченням їх виробників необхідними ресурсами (Бринцев, 2013).

Також варто звернути увагу на відповідний аналіз проблематики професора А.М. Статівки. На його думку, господарська діяльність охоплює

господарче забезпечення зазначених суб'єктів. Тут здійснення господарської діяльності не господарючими суб'єктами дає змогу створити належні умови для надання якісних послуг, наприклад, у сфері охорони здоров'я – щодо надання медичної допомоги, в освітянській сфері – щодо отримання освіти й здійснення підготовки кадрів тощо. Також зауважено, що зміст господарської діяльності включає є вільний вибір і свобода здійснення такої діяльності відповідно до вимог чинного законодавства, з наданням гарантій доступу до матеріально-технічних, фінансових, інформаційних, природних і трудових ресурсів (Статівка, 2014: с. 38-39).

Наступним кроком вважаємо за необхідне проаналізувати сучасну судову практику у справах за обвинуваченням у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 КК України. На даний момент релевантної практики Касаційного кримінального Суду у складі Верховного Суду немає, тому вбачається за доцільне проаналізувати практику судів першої та апеляційної інстанцій України.

Відповідна судова практика є достатньо контраверсійною і потребує детального аналізу та систематизації. Для початку проаналізуємо вирок Київського районного суду у місті Харків від 08 лютого 2023 року у справі № 953/254/23. До суду надійшли матеріали кримінального провадження за обвинуваченням у вчиненні кримінального правопорушення, передбаченого ч. 5 ст. 27 ч. 4 ст. 111-1 КК України. Після незаконного вторгнення на територію України збройних сил російської федерації, тобто після 24.02.2022, у громадянина України ОСОБА_4, ІНФОРМАЦІЯ_1, виник кримінальний протиправний умисел, направлений на провадження господарської діяльності у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора. З метою реалізації свого злочинного умислу, ОСОБА_4 перебуваючи на території смт. Куп'янськ-Вузловий Куп'янського району Харківської області, не пізніше 01.07.2022, добровільно надав згоду представникам окупаційної адміністрації РФ на призначення його на посаду заступника начальника підрозділу Служби експлуатації (руху) т.зв. виділив наступні діяння: 1) здійснював контроль за перевізним процесом на окупованій підприємства «Куп'янська залізниця», створеного окупаційною владою. З об'єктивної сторони суд території Харківської області; 2) здійснював особистий контроль за організацією та координацією роботи на залізничних станціях оку-

пованої території Харківської області; 3) забезпечував ефективне використання і збереження матеріальних цінностей довірених йому (Вирок Київського районного суду у місті Харків від 08 лютого 2023 року у справі № 953/254/23).

Проте зазначена кваліфікація викликає певні зауваження, зокрема те, що Київський районний суд в місті Харкова визнав господарською діяльністю факт заняття адміністративно-господарської посади в незаконних органах влади. Уявляється, що відповідне діяння мало би кваліфікуватися саме за ч. 5 ст. 111-1 КК України, але аж ніяк не за ч. 4 ст. 111-1 КК України.

Уявляється, що дане рішення суду не відповідає чинному законодавству. По-перше, суд прирівняв публічно-правові відносини до приватно правових. Не зважаючи на формулювання диспозиції ч. 4 ст. 111-1 КК України «у взаємодії з державою-агресором, незаконними органами влади, створеними на тимчасово окупованій території, у тому числі окупаційною адміністрацією держави-агресора», відносини, що підпадають під кримінальну караність є приватно правовими, оскільки господарська діяльність провадиться особою приватного права, а саме фізичною особою, але суб'єкти надання дозволу на заняття відповідною діяльністю є держава (не залежно від наявності воєнного стану в країні).

По-друге, господарська діяльність передбачає вироблення, продаж або інші законні дії, що вчиняються з певною продукцією. У досліджуваному випадку, засуджений не займався господарською діяльністю, а виконував організаційно-розпорядчі функції. Відповідне застереження застосовується незалежно від мети створення та функцій незаконного органу державної влади та тимчасово окупованих територіях.

Ще одним достатньо суперечливим є вирок Київського районного суду міста Харків від 02 грудня 2022 року у справі № 953/6732/22. Громадянин України обвинувачувався у тому, що під час перебування в смт. Шевченкове Куп'янського району Харківської області у зазначений час ОСОБА_4 отримав пропозицію від особи, яка виконувала обов'язки голови окупаційної адміністрації держави-агресора в смт Шевченкове Куп'янського району Харківської області, щодо призначення на посаду керівника Шевченківського дорожньо-ремонтного пункту Балаклійського Райавтодору ДП «Харківський облавтодор» (далі Шевченківське ДРП Балаклійського РАД ДП «Харківський облавтодор») та подальшого провадження господарської діяльності у взаємодії з окупаційною адміністрацією держави-агресора. В результаті чого в ОСОБА_4 виник злочинний

умисел на провадження господарської діяльності у взаємодії з окупаційною адміністрацією держави-агресора. В подальшому, з метою реалізації свого злочинного умислу, ОСОБА_4, знаходячись у вказаному місці, в період часу не пізніше 01.07.2022 надав свою добровільну згоду особі, яка виконувала обов'язки голови окупаційної адміністрації держави-агресора в смт Шевченкове Куп'янського району Харківської області, щодо його призначення на посаду керівника Шевченківського ДРП Балаклійського РАД ДП «Харківський облавтодор» з метою провадження господарської діяльності у взаємодії з окупаційною адміністрацією держави-агресора. Продовжуючи реалізацію свого злочинного умислу, під час перебування у смт Шевченкове Куп'янського району Харківської області, в період часу не раніше 01.07.2022, будучи керівником Шевченківського ДРП Балаклійського РАД ДП «Харківський облавтодор», діючи за завданням голови окупаційної адміністрації держави-агресора, ОСОБА_4 організував проведення на території смт Шевченкове наступних робіт, а саме: облаштування нового цвинтаря на околиці смт Шевченкове, ремонт доріг, облаштування двох зупинок автотранспорту, які у подальшому були перефарбовані у кольори прапору Російської Федерації, ремонт спеціальної техніки (Вирок Київського районного суду міста Харків від 02 грудня 2022 року у справі № 953/6732/22).

Окрім вище наведеної проблематики неогрунтованої кваліфікації дій за ч. 4, а не ч. 5 ст. 111-1 КК України, у відповідному рішенні вбачається сумнівним висновок суду про наявність господарської діяльності в діях засудженого. Суд визначив облаштування нового цвинтаря на околиці смт Шевченкове, ремонт доріг, облаштування двох зупинок автотранспорту, які у подальшому були перефарбовані у кольори прапору Російської Федерації, ремонт спеціальної техніки. Вбачається, що відповідна діяльність не є господарською з огляду на наступне. Відповідна діяльність не спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність. У даному випадку, це є виконанням обов'язків в незаконних органах державної влади, тобто кваліфікація все ж таки має бути за ч. 5 ст. 111-1 КК України.

Підсумовуючи викладене щодо господарської діяльності, уявляється за необхідне запропонувати власні ознаки провадження господарської діяльності, що можуть бути об'єктивною стороною кримінального правопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 КК України:

1) Діяльність повинна бути спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

2) Відповідна діяльність повинна мати систематичний характер

3) Відповідна діяльність не пов'язана з реалізацією повноважень в незаконних органах державної влади на тимчасово окупованих територіях України.

Питання взаємодії з державою-агресором. Для розгляду відповідного питання варто розглянути лінгвістичний аспект слова «взаємодія». Згідно з енциклопедією сучасної України взаємодія – вплив однієї реалії (тіла, елементарної частинки, біологічної істоти, людини, співтовариства) на іншу реалію, що змінює їхню динамічну поведінку (Енциклопедія сучасної України). Відповідно, для констатації певної взаємодії необхідно довести певний вплив суб'єкта/об'єкта, що змінює динамічну поведінку іншого суб'єкта/об'єкта. Варто зауважити, що мова йде саме про динамічну поведінку, тобто мовою кримінального права це називається дією, бездіяльність у цьому разі виключається.

Вбачається, що необхідно виділити наступні ознаки, щодо визначення поняття «взаємодія з державою агресором»:

1) Наявність вказівок від органів влади держави агресора. Необхідно, щоб держава-агресор через свої органи якимось чином впливала на провадження господарської діяльності суб'єкта. Тобто, якщо умовний фермер продав свій врожай, якійсь іншій приватній особі, то це не є колабораційною діяльністю, передбаченою у ч. 4 ст. 111-1 КК, оскільки участі держави-агресора у даному випадку немає.

2) Господарська діяльність має бути частково спрямована на задоволення потреб держави-агресора. Оскільки без користі для держави-агресора господарська діяльність не може вчинюватися з взаємодією, то така ознака як спрямованість на задоволення потреб, є надзвичайно важливою для кваліфікації.

Суб'єктний склад з боку держави агресора. Проблема вбачається в тому, що з боку держави-агресора можуть виступати суб'єктами господарювання як приватні особи, так і особи публічного права держави-агресора.

На думку автора, суб'єктами з боку держави-агресора можуть бути як юридичні особи приватного права, так і публічного. Не зважаючи на природу приватних юридичних осіб держави-агресора, їх позицію щодо вторгнення тощо, господарська діяльність з особами приватного права не виключає кримінальну відповідаль-

ність за ч. 4 ст. 111-1 КК України. Потенційна наявність такого виключення дасть змогу занадто зловживання правом. Слід звернути увагу, що такі юридичні особи повинні бути зареєстрованими у державі-агресорці або котра перейшла на її бік.

Висновки та перспективи подальших досліджень. Підсумовуючи вище викладене, доходимо висновку про високу актуальність відповідної проблематики. На жаль, законодавець допустив низку недоліків в юридичній техніці формулювання під час введення нових статей до Розділу I «Злочини проти основ національної безпеки України».

Серед основних проблем у правозастосуванні ч. 4 ст. 111-1 КК України виділено:

1) Недосконалість визначення поняття «ведення господарської діяльності»

2) Помилка в розмежуванні понять «господарська діяльність» та «заняття посади, пов'язаної з виконанням організаційно-розпорядчих або адміністративно-господарських функцій»

Запропоновано наступні ознаки провадження господарської діяльності, що можуть бути об'єктивною стороною кримінального пра-

вопорушення, передбаченого ч. 4 ст. 111-1 КК України:

1) Діяльність повинна бути спрямована на виготовлення та реалізацію продукції, виконання робіт чи надання послуг вартісного характеру, що мають цінову визначеність.

2) Відповідна діяльність повинна мати систематичний характер

3) Відповідна діяльність не пов'язана з реалізацією повноважень в незаконних органах державної влади на тимчасово окупованих територіях України.

Вироблено власні пропозиції щодо подолання відповідної кримінально-правової проблеми. Зроблено аналіз понять «взаємодія з державою-агресором» та висловлено власні думки щодо суб'єктного складу держави агресора.

На думку автора, подальші дослідження у цій царині можуть бути спрямовані на дослідження інших частин ст. 111-1 КК України, оскільки виникають певні об'єктивні проблеми з іншими кваліфікаціями також. Також подальші роботи можуть бути присвячені виробленню більш чітких правил розмежування кваліфікацій за ст. 111 та ст. 111-1 КК України.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Кримінальний кодекс України. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2001, № 25-26, ст.131. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> (дата звернення: 26.04.2023)
2. Господарський кодекс України. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, ст.144. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 26.04.2023)
3. Податковий кодекс України. *Відомості Верховної Ради України* (ВВР), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, ст.112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> (дата звернення: 26.04.2023)
4. Закон України «Про зовнішньоекономічну діяльність». *Відомості Верховної Ради УРСР* (ВВР), 1991, № 29, ст. 377. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> (дата звернення: 26.04.2023)
5. Бринцев О.В. До питання про визначення поняття господарської діяльності. *Вісник господарського судочинства* № 6/2013. URL: <http://www.arbitr.gov.ua/pages/156> (дата звернення: 26.04.2023)
6. Статівка А.М. Співвідношення поняття «господарська діяльність» та «виробничо-господарська діяльність» сільськогосподарський підприємств. *Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України*. 2014. Вип. 197. Ч. 2 ст.35 – 42
7. Вирок Київського районного суду у місті Харків від 08 лютого 2023 року у справі № 953/254/23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108860255> (дата звернення: 26.04.2023)
8. Вирок Київського районного суду міста Харків від 02 грудня 2022 року у справі № 953/6732/22. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107646873> (дата звернення: 26.04.2023)
9. Енциклопедія сучасної України. URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=33901 (дата звернення: 26.04.2023)

REFERENCES:

1. Kryminalnyi kodeks Ukrainy. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2001, № 25-26, st.131 [Criminal codex of Ukraine] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text> [in Ukrainian] (date of application: 26.04.2023).
2. Hospodarskyi kodeks Ukrainy [Economic Code of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2003, № 18, № 19-20, № 21-22, st.144 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> [in Ukrainian] (date of application: 26.04.2023).

3. Podatkovyi kodeks Ukrainy [Tax Code of Ukraine]. Vidomosti Verkhovnoi Rady Ukrainy (VVR), 2011, № 13-14, № 15-16, № 17, st.112 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text> [in Ukrainian] (date of application: 26.04.2023).

4. Zakon Ukrainy «Pro zovnishnoekonomichnu diialnist». [Law of Ukraine «On Foreign Economic Activity»] Vidomosti Verkhovnoi Rady URSR (VVR), 1991, № 29, st. 377 URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/959-12#Text> [in Ukrainian] (date of application: 26.04.2023).

5. Bryntsev O.V. (2013) Do pytannia pro vyznachennia poniattia hospodarskoi diialnosti [To the question of defining the concept of economic activity]. Visnyk hospodarskoho sudochnstva № 6/2013 URL: <http://www.arbitr.gov.ua/pages/156> [in Ukrainian] (date of application: 26.04.2023).

6. Stativka A.M. (2014) Spivvidnoshennia poniattia «hospodarska diialnist» ta «vyrobnycho-hospodarska diialnist» silskohospodarskyi pidpriemstv [Correlation between the concepts of "economic activity" and "production and economic activity" of agricultural enterprises]. Naukovyi visnyk Natsionalnoho universytetu bioresursiv i pryrodokorystuvannia Ukrainy. – 2014. – Vyp. 197. – Ch. 2 st.35 – 42 [in Ukrainian].

7. Vyrok Kyivskoho raionnoho sudu u misti Kharkiv vid 08 liutoho 2023 roku u spravi № 953/254/23 [Verdict of the Kyiv District Court in the city of Kharkiv dated February 8, 2023 in case No. 953/254/23] URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/108860255> [in Ukrainian] (date of application: 26.04.2023).

8. Vyrok Kyivskoho raionnoho sudu mista Kharkiv vid 02 hrudnia 2022 roku u spravi № 953/6732/22 [Verdict of the Kyiv District Court of the city of Kharkiv dated December 2, 2022 in case No. 953/6732/22] URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/107646873> [in Ukrainian] (date of application: 26.04.2023).

9. Entsyklopediia suchasnoi Ukrainy [Encyclopedia of modern Ukraine] URL: https://esu.com.ua/search_articles.php?id=33901 [in Ukrainian] (date of application: 26.04.2023).